

Комисијата за заштита на конкуренцијата врз основа на член 10 и член 15 став (3) од Законот за контрола на државната помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 145/10), а постапувајќи по Известувањето за планирано доделување на помош бр. 12-2960/1 од 03.06.2025 година на Министерството за економија и труд, на седницата одржана на 04.06.2025 година го донесе следното

РЕШЕНИЕ

Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година претставува **шема на помош** согласно член 4 став (1) точка 1) од Законот за контрола на државната помош.

I. Програми и мерки за вработување

1. Поддршка за самовработување (претприемништво) содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, со која се планира доделување на средства во вкупен износ од 292.606.761 денари, при што 255.765.000 денари од буџетот на Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија (АВРСМ) – Потсметка активни програми и мерки за вработување, 7.719.120 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, кон Агенцијата за поддрка на претприемништвото на Република Северна Македонија (АППРСМ), 5.000.000 денари од буџет на АППРСМ, 12.611.180 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП, 8.111.461 денари од буџет на УНДП – нереализирани средства од претходните години, и 3.400.000 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување – Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година, наменета за вработување на 610 лица вработени во ново-основани правни субјекти, за целта поддршка за невработените да започнат или да формализираат сопствен бизнис, и која мерка ќе се реализира во следните форми:

- финансиска поддршка до **430.500** денари (неповратни средства за основање на бизнис) како и **3.000** денари за финансирање на дел од трошоците за регистрација на правен субјект **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата

- финансиската поддршка од **220.000** денари за дополнително вработување на невработени лица во правни субјекти основани од лица со попреченост односно **250.000** денари поддршка за дополнително вработување на невработени млади лица до 29 години во правни субјекти основани од лица со попреченост, претставува **државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош, како **хоризонтална помош** која се доделува за вработување во смисла на член 4 став (1) точка 14) од Законот за контрола на државната помош, и истата е **помош за вработување на лица кои активно бараат работа во форма на субвенции на плата** согласно член 30 од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 03/14) при што **доделувањето на истата е дозволено**. Доделувањето на помошта за вработување во форма на субвенции на плата треба да се врши во согласност со глава IV од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош.
- финансиската поддршка која правните субјекти основани преку програмата за самовработување ќе ја добиваат со нивно вклучување во мерката 2.1. Вработување и раст на правни субјекти се до исполнување на планираниот опфат на корисници за мерката 2.1, претставува **помош од мало значење (de minimis)** во смисла на член 5 од Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) и истата **не е државна помош** согласно член 9 став (1) од Законот за контрола на државната помош, при што доделувањето на помошта од мало значење (de minimis) треба да се врши во согласност со Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) („Службен весник на Република Северна Македонија бр. 268/24).

1.2 Поддршка за самовработување (претприемништво) – невработени млади лица до 29 години содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, со која се планира доделување на средства во вкупен износ од 473.044.680 денари, при што 444.960.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, 15.484.680 денари од буџет на АВРС – Потсметка активни програми и мерки, кон АППРСМ, 7.543.143 денари од буџет на УНДП – нереализирани средства од претходните години и 5.056.857 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП, наменета за вработување на 720 лица вработени во ново-основани правни субјекти за целта поддршка за невработените да започнат или да формализират сопствен бизнис, и која ќе се реализира со финансиска поддршка од 615.000 денари (како неповратни средства за основање бизнис) и 3.000 денари за финансирање на дел од трошокот за регистрација на правен субјект, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

1(А) Поддршка за самовработување (претприемништво) – здружување на корисници во ДОО содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, со која се планира доделување на средства во вкупен износ од 223.623.000 денари, при што 213.390.000 денари од Буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, 4.200.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП и 6.033.000 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, кон АППРСМ, наменета за вработување на 400 лица вработени во ново-основани правни субјекти (од кои 220 лица до 29 година), која има за цел поддршка на невработените да започнат или да формализират сопствен бизнис и за која мерка висината на финансиската поддршка е 861.000 денари (на два содружника над 29 години) до 1.230.000 денари (правен субјект од два содружника до 29 години) и 3.000 денари за финансирање на дел од трошокот за регистрација на правен субјект, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

2. Поддршка за креирање на нови работни места

2.1. Вработување и раст на правни субјекти содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 392.560.000 денари, при што 375.400.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување и 17.160.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување – Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година, и која има за цел поддршка во креирање на нови работни места во микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија и граѓански организации, за вкупно 1570 невработени лица евидентирани во АВРСМ и тоа: млади лица до 29 години, лица над 29 години, корисници на гарантирана минимална помош и Роми, при што во зависност од целната група и од бројот на одобрени вработувања (кој максимално за едно претпријатие изнесува 5 вработувања) висината на грантот за имплементација на мерката ќе се реализира на следниот начин:

- грантот за вработување на едно лице на возраст над 29 години ќе изнесува 160.000 денари, со обврска работодавачот да го задржи во работен однос лицето во временски период од најмалку 9 месеци;
- грантот за вработување на едно лице на возраст до 29 години, за лица корисници на минимална помош, Роми, за лица со попреченост, жени, долгорочно невработени лица и за жени Ромки со завршено средно или високо образование ќе изнесува 250.000 денари, со обврска работодавачот да го задржи во работен однос лицето во временски период од најмалку 12 месеци односно до 15 месеци;

претставува **помош од мало значење (de minimis)** во смисла на член 5 од Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) и истата **не е државна помош** согласно член 9 став (1) од Законот за контрола на државната помош, при што доделувањето на помошта од мало значење (de minimis) треба да се врши во согласност со Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) („Службен весник на Република Македонија,, бр. 268/24).

2.2. Поддршка за вработување на лица со попреченост содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 441.000.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка на Посебниот фонд за инвалидни лица, која има за цел зголемување на вработливоста и можностите за вработување на евидентирани невработени лица со попреченост за вкупно 150 невработени лица евидентирани во АВРСМ, при што висината на финансиските средства ќе се доделува согласно Законот за вработување инвалидни лица („Службен весник на РМ,, бр. 44/00, 16/04, 62/05, 113/05, 29/07, 88/08, 161/08, 99/09, 136/11, 129/15, 147/15, 27/16 и 99/18) и Правилникот за критериумите и начинот на доделување неповратни средства од Посебниот фонд за подобрување на условите за вработување и работење на лица со попреченост („Службен весник на Република Македонија,, бр. 156/08 и 163/15) на следниот начин:

- вработување на лице со попреченост на неопределено време за што се доделуваат 20 просечни нето плати исплатени во Република Северна Македонија за претходната година пред вработувањето, односно 40 просечни нето-плати исплатени во Република Северна Македонија за претходната година пред вработувањето, доколку станува збор за слепо лице или за лице со попреченост што се движи со помош на инвалидска количка;
- адаптација на работното место за што се доделуваат средства во висина до 100.000 денари;
- набавка на опрема за што се доделуваат средства во висина до 200 просечни нето-плати исплатени во Република Северна Македонија во претходната година, при што основен критериум за висината на доделените средства е бројот на вработени лица со попреченост;
- работен асистент на лице со попреченост кое е вклучено во работно оспособување на негово барање или на барање на работодавачот;
- работно оспособување на вработени и невработени лица со попреченост

претставува **државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош, како **хоризонтална помош** која се доделува за вработување во смисла на член 4 став (1) точка 14) од Законот за контрола на државната помош, и истата е **помош за вработување на инвалидизирани лица** согласно член 29 и член 31 од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 03/14) при што **доделувањето на истата е**

дозволено. Доделувањето на помошта за вработување на инвалидизирани лица во форма на субвенции на плата и за надоместување на дополнителните трошоци за вработување на инвалидизирани лица треба да се врши во согласност со глава IV од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош.

3. Обуки

3.1 Обука на работно место кај конкретен работодавач содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 15.418.000 денари, при што 14.945.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување и 473.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување – Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година и која има за цел стекнување вештини на невработените лица за извршување на работните задачи во согласност со потребите на работодавачот за вкупно 245 невработени лица евидентирани во АВРСМ, при што:

- на лицата кои ќе посетуваат обука ќе им се додели месечен надоместок во висина од 12.000 денари со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход за времетраењето на обуката до 3 месеци;
- на работодавачот ќе му биде исплатен еднократен износ од 25.000 денари по обучено лице по завршена обука (услов работодавачот да вработи најмалку 50% од лицата вклучени во обуката со полно работно време во траење од најмалку 3 месеци)

претставува **помош од мало значење (de minimis)** во смисла на член 5 од Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) и истата **не претставува државна помош** согласно член 9 став (1) од Законот за контрола на државната помош. Доделувањето на помошта од мало значење (de minimis) треба да се врши во согласност со Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) („Службен весник на Република Македонија,, бр. 268/24).

3.2 Обука за побарувани занимања на пазарот на трудот содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 68.980.000 денари, при што 40.140.000 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување и 28.840.000 денари од буџетот на АВРСМ-Потсметка активни програми и мерки за вработување – Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година, која има за цел преку обука да се задоволат потребите од побарувани занимања, социјални услуги и квалификации што водат до „зелени работни места”, е- трговија за вкупно 600 невработени лица, при што:

- на лицата кои ќе посетуваат обука ќе им се додели месечен надоместок во висина од 12.000 денари (во времетраење од 3 месеци) со вклучено осигурување за

инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход за времетраењето на обуката и

- спроведувачите на обука ќе добијат надоместок вкупно 30.000 денери по обучено лице

не претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

3.3 Обуки за возачи за Ц, ЦЕ и Д категорија содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 13.125.000 денари, при што 7.500.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување и 5.625.000 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување – Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година, која има за цел зголемување на вработливоста на евидентираниите невработени лица преку стекнување вештини согласно побарувањата во сообраќајната струка и искажаните потреби за работна сила во оваа стопанска гранка и нивно вработување, за 200 невработени лица од евиденцијата на АВРСМ, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

3.4 А Обука за основни вештини – странски јазици (пилот мерка) содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 3.840.000 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, која има за цел невработените лица да се здобијат со знаење на странски јазици, заради зголемување на нивната вработливост и конкурентност на пазарот на трудот, за 320 невработени лица евидентирани во АВРСМ **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

3.4 Б Обука за основни вештини – компјутери (пилот мерка) содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 4.800.000 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, која има за цел невработените лица да се здобијат со основни компјутерски вештини односно дигитална писменост, заради зголемување на нивната вработливост и конкурентност на пазарот на трудот, за 400 невработени лица евидентирани во АВРСМ **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

3.5 Обуки за претприемништво, бизнис планирање и развој на бизнис вештини (пилот мерка) содржана во Оперативниот план за активните програми и мерки за

вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 3.921.076 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП, која има за цел зголемување на вработливоста, стекнување со неопходните вештини и знаења за водење бизнис, за 500 евидентирани невработени лица **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

3.6 Напредни бизнис обуки – лиценцирани обуки со признаен меѓународен сертификат (пилот мерка) содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 13.800.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување која има за цел надградување на вештините на невработените лица на возраст до 45 години во областа на бизнисот и професионалниот развој заради зголемување на нивната конкурентност и побрза интеграција на пазарот на трудот, за 120 невработени лица евидентирани во АВРСМ **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

4. Обуки за развој на дигитални вештини

4.1 Обука за напредни ИТ вештини содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 41.562.500 денари од буџетот на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување, која има за цел да се надградат вештините на невработените лица на возраст до 40 години во областа на информациските технологии заради зголемување на нивната конкурентност и побрза интеграција на пазарот на трудот, за вкупно 350 невработени млади лица евидентирани во АВРСМ, при што:

- спроведувачите на обука ќе добиваат надоместок во висина на целосен износ од проценетата пазарна цена за ваков вид на обуки

не претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

5. Практиканство содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 51.683.000 денари, при што 49.152.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување и 2.531.000 денари од буџетот на АВРСМ-Потсметка активни програми и мерки за вработување – Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година, која има за цел стекнување практични работни знаења и вештини потребни за извршување работни задачи на одредени работни места, за вкупно 1.352 невработени лица евидентирани во АВРСМ, при што:

- лицата кои ќе се вклучат во практиканство ќе добијат месечен надоместок во висина од 12.000 денари месечно со вклучено осигурување за инвалидност и

телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход за период до 3 месеци

не претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

6. Програма за работно ангажирање

6.1 Јавни работи содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 14.770.440 денари, при што 11.520.000 денари од буџетот на АВРСМ-Потсметки активни програми и мерки за вработување, 370.440 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување – Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година и 2.880.000 денари буџет на општините, која има за цел зголемување на вработеноста преку работно ангажирање на невработени лица во проекти од инфраструктура и заштита на животна средина на локално ниво, за вкупно 600 невработени лица од евиденцијата на АВРСМ на кои ќе им се исплаќа по 800 денари по работно ангажирано лице дневно (со вклучен данок на личен доход и осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест) **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

6.2 Јавни работи за заштита и превенција од пожари и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување) – (пилот мерка) содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 48.000.000 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, која има за цел зголемување на вработливоста преку ангажирање на невработени лица за заштита и превенција од пожари и заштита и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување), за 400 невработени лица од евиденцијата на АВРСМ, при што ќе им се доделува:

- 24.000 денари по работно ангажирано лице – месечно, во времетраење до најмногу 5 месеци, со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход,

не претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

7. Економија на грижа

7.1. Општинско-корисна работа содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 151.200.000 денари, при што 50.400.000 денари од буџетот на АВРСМ-Потсметка активни програми и мерки и 100.800.000 денари од буџет на општините и која има за цел зголемување на вработливоста преку работно ангажирање на невработени лица, насочени кон обезбедување на социјални и здравствени услуги на локално ниво, за вкупно 300 невработени лица евидентирани во АВРСМ, при што:

- на лицата кои ќе бидат ангажирани ќе им се додели месечен надоместок во висина од 28.000 денари финансирани преку буџетот на АВРСМ со вклучени данок на личен доход и осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест во период од 6 месеци за ангажман од 40 работни часа неделно и дополнителни 12 месеци ангажирани и во целост финансирани од страна на општините за надоместок од 28.000 денари

не претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

8. Поддршка за креирање на нови работни места преку зелени инвестиции содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 56.952.310 денари од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП, за вкупно 200 невработени лица и која има за цел обезбедување на финансиска поддршка на микро, мали и средни претпријатија со цел да се придонесе кон намалување на невработеноста во земјата преку поттикнување на создавањето на нови работни места и на процесот на зелена трансформација на приватниот сектор преку воведување на зелени производи, услуги технологии или процеси во претпријатијата, при што ќе се доделува:

- финансиска поддршка во вид на гранд – неповравтни средсва за нови вработувања од минимум 250.000 денари до максимум 750.000 денари во зависност од бројот на одобрени вработувања
 - минимум 1 вработување за минималниот износ на грант од 250.000 денари
 - минимум 2 вработувања за износ на грант од 500.000 денари
 - минимум 3 вработувања за износ на грант од 750.000 денари

и со која мерка ќе се финансираат нови деловни инвестиции на претпријатијата насочени кон транзиција кон зелена економија – набавка на нова опрема (машини, алати, опрема за обновливи извори на енергија, специјализиран софтвер, лиценци за користење на софтверот и слични основни средства) и нова опрема и материјали за енергетска ефикасност

претставува **помош од мало значење (de minimis)** во смисла на член 5 од Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) и истата не претставува државна помош согласно член 9 став (1) од Законот за контрола на државната помош. Доделувањето на помошта од мало значење (de minimis) треба да се врши во согласност со Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (de minimis) („Службен весник на Република Македонија, бр. 268/24).

9. Исплата на младински додаток содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 119.922.557 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, за вкупно 3.500 лица до 23 години кои ќе засноваат работен однос или се вработени во дејностите од областа на производството, и која има за цел поттикнување на вработување на младите лица до 23 години за вработување во дејностите на производството по завршување на средното образование, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

II Услуги за вработување

Услуги за вработување содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, во вкупен износ од 2.357.456 денари, при што 1.897.456 денари од буџет на УНДП (нереализирани средства од претходните години), 460.000 денари од буџетот на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, кои се планираат да се реализираат преку следниве категории:

- **помош при барање работа** која опфаќа профилирање и подготовка на Индивидуален план за вработување, советување за вработување, обезбедување информации за состојбите и барањата на пазарот на трудот, односно слободните работни места, како и информации за активните програми и мерки за вработување и услугите што ги обезбедува АВРСМ;
- **мотивациски обуки** која опфаќа организирање еднодневни обуки во центрите за вработување, со цел поголема информираност на невработените лица, како и мотивираност за активно барање работа и за вклучување во активните програми и мерки за вработување;
- **обуки „подготовка за вработување и за работа,“** која опфаќа спроведување на обуки за млади невработени лица до 29 години според програмата „Подготовка за вработување и за работа“ – вештини за личен развој, вештини за барање работа,

комуникациски вештини, соодветно однесување на работното место, тимска работа и лидерство, безбедност, права и обврски на работа и др.;

- **професионална ориентација и кариерно советување** која опфаќа активности за информирање, групно и индивидуално кариерно советување и др., при што невработените лица можат да бидат вклучени во повеќе активности во рамките на услугата, во согласност со нивните интереси и потреби ;
- **активација на невработени Роми и други лица во ризик од социјално исклучување** во вкупен износ од 1.897.456 денари од буџет на УНДП (нереализирани средства од претходните години), за 1.500 лица, насочена кон сите невработени Роми и други лица во ризик од социјално исклучување, при што невработените лица ќе имаат пристап до тимот на ментори, кои ќе бидат ангажирани во локалните заедници;
- **посредување при вработување** која опфаќа советување и помош на работодавачите преку пребарување кандидати за слободни работни места од евиденцијата на невработени лица на АВРСМ, спроведување на предселекција, упатување на невработените лица кај работодавачите на интервју за вработување и др.;
- **услуги за работодавачи** која опфаќа информирање, советување и обезбедување можности за користење на услугите и активните програми и мерки за вработување и други можности за вработување на невработени лица што се достапни преку АВРСМ, користење на електронските услуги на АВРСМ, информации и совети од областа на трудовото законодавство, учество во заеднички настани како што се форумите за работодавачи и др.;
- **анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот** во вкупен износ од 460.000 денари од буџетот на АВРМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, со ангажирање на 20 невработени лица, која опфаќа анкетирање на работодавачите од приватниот сектор за да се обезбедат информации за нивните потреби од нови вработувања во период од 6 до 12 месеци и

не претставуват државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

Гаранција за млади (ГМ) содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, која има за цел да им обезбеди на младите лица (15-29) во период од четири месеци по евидентирање во евиденцијата за невработени лица понуда за вработување, континуирано образование и обука односно вклучување во некоја од активните програми и мерки за вработување, при што планираниот опфат на лица на целата територија на државата е околу 10.000

млади лица во вкупен износ од 3.004.300 денари од буџет на УНДП, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата односно од ваквата активност поволност ќе имаат невработените лица.

Активација на корисници на гарантирана минимална помош (ГМП) содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година која има за цел активација на корисниците на гарантирана минимална помош во активни програми и мерки за вработување заради подобрување на нивната вработливост и вработување, при што истите се обврзани континуирано да учествуваат на обуки како и прифаќање на понуда за вработување, сето ова заради подобрување на нивните вештини и да станат поконкурентни на пазарот на трудот, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што за реализација на ваквите активности не се планирани финансиски средства.

Професионална рехабилитација и вклучување на пазар на труд на лица со попреченост содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, која има за цел на лицата со попреченост да им овозможи индивидуализирана поддршка заради нивно целосно вклучување на отворениот пазар на труд, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што за реализација на ваквите активности не се планирани финансиски средства.

Се задолжува Министерството за економија и труд и другите државни органи надлежни за имплементирање на Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година да водат сметка истиот корисник на државна помош за иста намена да не добива државна помош од два различни извори поради фактот што таквата помош не е дозволена.

Образложение

Согласно член 10 од Законот за контрола на државната помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 145/10), Комисијата за заштита на конкуренцијата (во натамошниот текст: КЗК) е надлежна за оценка и надзор на секој облик на поддршка, односно дали истата претставува или не претставува државна помош во смисла на Законот за контрола на државната помош.

Секој давател на државната помош (дефиниран во член 6 став (1) од Законот за контрола на државната помош) е должен, според член 13 став (1) од Законот за контрола на државната помош, до КЗК да достави известување за секој план за доделување на нова

или промена на постојната државна помош, без оглед дали истата се доделува како индивидуална помош или како шема на помош.

Во врска со Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, Министерство за економија и труд со допис бр. 12-2960/1 од 03.06.2025 година (Наш бр. 10-93 од 03.06.2025 година) достави до КЗК Известување за планирано доделување на помош врз основа на Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година.

КЗК оцени дека поднесеното известување од страна на Министерство за економија и труд ги содржи сите податоци потребни за оцена на помошта согласно член 14 став (1) од Законот за контрола на државната помош, односно дека таквото известување по форма и содржина е во согласност со Уредбата за начинот и постапката за поднесување на известување за доделување на државна помош, како и постапката за вршење надзор на постојната државна помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 142/11).

Со Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година се утврдуваат програмите, мерките и услугите за вработување кои ќе обезбедат креирање на нови работни места и зголемување на вработливоста на невработените лица, посебно на младите, долгорочно невработените и корисниците на права на гарантирана минимална помош.

Според КЗК Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година претставува **шема на помош** односно правен акт врз основа на кој, без обврска за дополнително одобрување од страна на КЗК, може да се додели помош на корисници на државна помош кои не се однапред определени во шемата или секој правен акт врз основа на кој помош која не е поврзана со точно определен проект може да му се додели на едно или повеќе претпријатија за неопределен временски период и/или во неопределен износ.

При испитување на доставениот Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, КЗК освен што утврди кои од програмите, мерките и услугите за вработување претставуваат државна помош заради фактот што ги исполнуваат четирите кумулативни услови, исто така ги анализираше и условите и критериумите кои треба да се исполнуваат за реализирање на секоја програма и мерка која претставува државна помош.

За да се утврди дали една мерка преземена од страна на давателите на државната помош претставува државна помош, се оценува исполнувањето на кумулативен начин на четирите следни критериуми:

- таквата мерка опфаќа трансфер на државни средства ;
- да биде селективна ;
- да претставува економска поволност за примателот и
- да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

КЗК ги анализираше програмите, мерките и услугите за вработување содржани во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година од аспект на тоа дали истите ги исполнуваат горенаведените четири кумулативни критериуми. При ваквата анализа КЗК утврди дека:

1. Програми и мерки за вработување - Поддршка за самовработување (претприемништво) не претставува државна помош во делот на износот од 430.500 денари како и 3.000 денари за финансирање на дел од трошоците за регистрација на правен субјект заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата. Имено, со оваа мерка се помагаат индивидуалните лица и со тоа не се нарушува конкуренцијата на пазарот.

КЗК исто така утврди дека финансиската поддршка од 220.000 денари за дополнително вработување на невработени лица во правни субјекти основани од лица со попреченост односно 250.000 денари поддршка за дополнително вработување на невработени млади лица до 29 години во правни субјекти основани од лица со попреченост, претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош, како хоризонтална помош која се доделува за вработување во смисла на член 4 став (1) точка 14) од Законот за контрола на државната помош, и истата е помош за вработување на лица кои активно бараат работа во форма на субвенции на плата согласно член 30 од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 03/14) при што доделувањето на истата е дозволено. Доделувањето на помошта за вработување во форма на субвенции на плата треба да се врши во согласност со глава IV од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош.

Понатаму, финансиската поддршка која правните субјекти основани преку Поддршката за самовработување (претприемништво) ќе ја добиваат со нивно вклучување во мерката 2.1. Вработување и раст на правни субјекти се до исполнување на планираниот опфат на корисници за оваа мерка, претставува помош од мало значење (*de minimis*) во смисла на член 5 од Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (*de minimis*) и истата не е државна помош согласно член 9 став (1) од Законот за контрола на државната помош, при што доделувањето на помошта од мало значење (*de minimis*) треба да се врши во согласност со Уредбата за условите и постапката за доделување на помош од мало значење (*de minimis*) („Службен весник на Република Македонија,, бр. 268/24).

Во делот на услови и критериуми за реализација на програмата Поддршка за самовработување се наведува дека како корисници можат да се јавуваат невработени лица со попреченост, корисници на гарантирана минимална помош над 29 години, невработени лица над 29 години – мажи до 60 години и жени до 58 години, жени-жртви на родово базирано насилство и жртви на семејно насилство над 29 години, невработени лица над 29 години кои сакаат да го формализираат својот бизнис – мажи до 60 години и жени до 58 години, невработени лица Роми над 29 години – мажи до 60 години и жени до 58 години, невработени лица повратници над 29 години. Корисници

на програмата можат да бидат исто така и невработените лица кои имаат завршено обука за претприемништво и/или изработено бизнис план во 2024 година.

Доколку правниот субјект во рок од 2 години од регистрација на правниот субјект престане со својата дејност или на корисникот на грантот му престане работниот однос по кој било основ (освен во случај на неспособност за работа или смрт), во рок од 2 години од засновањето на работниот однос основачот/корисникот на грант е должен да врати:

- 80 % од грантот доколку престанокот е во првата година од регистрацијата на правниот субјект; или
- 60 % од грантот доколку престанокот е во втората година од регистрацијата на правниот субјект.

По засновањето на работниот однос на неопределено со полно работно време корисникот кој ќе ги искористи средствата доделени со овој договор во рок од две години не може да се врати во евиденцијата на невработени лица во Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, сметано од денот на засновањето на работниот однос или се додека не го врати долгот произлезен од непочитување на одредбите од Договорот.

Правниот субјект основан од лице со попреченост на кого му е одобрено дополнително вработување во рамките на оваа програма е должен да го вработи лицето со полно работно време и задржи во работен однос најмалку 12 месеци доколку се работи за лице на возраст до 29 години, односно 9 месеци доколку се работи за лице на возраст над 29 години.

Доколку за времетраење на периодот на предвидената обврска, прекине работниот однос на дополнително вработените лица, освен ако причините за престанокот на работниот однос е смрт или неспособност за работа, работодавачот има обврска да вработи друго невработено лице евидентирано во АВРСМ или да врати средства во износ сразмерен со нереализираната обврска за намалениот број на вработени.

Правниот субјект /корисник кој е поддржан согласно со ова програма е должен да ги исполни законските обврски за исплата на плата и придонеси за сите 24 месеци од денот на засновање на работниот однос, во спротивно е должен да ги врати исплатените/искористените средства во целост.

Доколку на корисникот и основач на фирма му престане работниот однос пред истекот на 2 години од датумот на вработувањето, а заради друго вработување, на негово место треба веднаш да вработи друго лице од евиденцијата на невработените лица во АВРСМ, на кое вработувањето треба да му биде најмалку до истекот на времетраење на договорот. Во спротивно е должен да ги врати исплатените средства.

Лицата кои добиле грант во изминатиот период немаат право за учество во програмата. Лицата кои имале статус на основач и управител 12 месеци пред аплицирање за оваа програма немаат право на учество на истата дејност.

Со оваа Програма нема да се поддржи основање на бизниси во следните дејности:

1. Земјоделска дејност, односно дејност од Сектор А/А, Оддел 01 – Растително и животинско производство, лов и услужни дејности поврзани со нив, со исклучок на органско земјоделско производство;

2. Бизниси во дејност од класа 49.32 - Такси служба;

3. Производство и дистрибуција на оружје, односно дејност од класа 25.40 – Производство на оружје и муниција;

4. Финансиски и осигурителни бизниси и активности кои вклучуваат игри на среќа, односно дејност од Сектор К/И – Финансиски дејности и дејности на осигурување.

5. Приватни агенции за вработување

По исклучок од точка 1 и 2, невработените лица со попреченост ќе можат да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност и такси служба, додека невработени жени од рурални средини ќе имаат можност да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност.

1.2 Поддршка за самовработување (претприемништво) – невработени млади лица до 29 години содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, и која ќе се реализира со финансиска поддршка од 615.000 денари (како неповратни средства за основање бизнис) и 3.000 денари за финансирање на дел од трошокот за регистрација на правен субјект, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

1(А) Поддршка за самовработување (претприемништво) – здружување на корисници во ДОО содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, која има за цел поддршка на невработените да започнат и формализират сопствен бизнис и за која мерка висината на финансиската поддршка е 861.000 денари (на два содружника над 29 години) до 1.230.000 денари (правен субјект од два содружника до 29 години) и 3.000 денари за финансирање на дел од трошокот за регистрација на правен субјект, **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата. Имено, со оваа мерка се помагаат индивидуалните лица и со тоа не се нарушува конкуренцијата на пазарот.

2. Поддршка за креирање нови работни места

2.1 Вработување и раст на правни субјекти содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, претставува државна помош заради фактот што истата ги исполнува условите:

Таквата мерка опфаќа трансфер на државни средства заради фактот што средствата се доделени од Буџетот на Агенцијата за вработување – Потсметка активни програми и мерки за вработување;

Селективноста на мерката се гледа во фактот што таквата помош е достапна само за претпријатијата кои ќе ги исполнат условите и критериумите на оваа програма т.е. микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија и граѓански организации заинтересирани за отворање нови работни места, нови претпријатија основани преку Програмата за самовработување во 2023 година. Селективноста според КЗК се гледа и во делот на критериуми за работодавачи и тоа:

- вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализацијата на поддршката, не треба да биде понизок од просечниот број на вработени лица на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос (поради отказ на работникот), остварување на право на пензија, смрт или неспособност за работа;
- ги има подмирено сите обврски по основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- да нема финансиска загуба во претходната година;
- работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време, со исклучок на граѓанските организации што во моментот на аплицирање можат да немаат вработено лице;
- лицата на кои работниот однос (на определено или неопределено време) им престанал една година пред вработување во активната мерка, нема да бидат поддржувани со повторни вработувања кај истиот работодавач, со исклучок на граѓанските организации ;
- бројот на нововработени лица не може да биде поголем од 50% од просечниот број на вработени лица на неопределено време во претходната календарска година, при што максималниот број не може да биде поголем од 5 лица кај еден работодавач во една календарска година. Кај работодавач кој има едно вработено лице во моментот на аплицирање чиј просечен број на вработени во претходната година е 0, граѓанските организации и кај правните субјекти регистрирани по 01.07.2024 година што немаат ниту едно вработено лице, максималниот број на поддржани вработувања изнесува едно лице ;
- работодавач за исто лице не може да користи два пати финансиска поддршка за вработување без разлика на која мерка се однесува

Мерката поволност за примателот се гледа во фактот што се фаворизираат одредени претпријатија или производство на одредени добра.

Таквата помош иако претставува економска предност за ваков вид претпријатија, но истата не може да ја наруши конкуренцијата бидејќи износот на помошта е мал (*de minimis*).

Во делот на условите и критериумите за реализација на оваа програма се предвидува правниот субјект што вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го вработи лицето на неопределено време со полно работно време и да го задржи во работен однос најмалку 15 месеци доколку станува збор за лица до 29 години и 12 месеци доколку станува збор за лица корисници на гарантирана минимална помош, Роми, лица со попреченост, жени, долгорочно невработени лица, жени Ромки со завршено средно и високо образование, сметано од денот на засновање на работниот однос. За лицата од останатите целни групи над 29 години обврска е да ги задржи на работен однос минимум 9 месеци. Доколку на лицето за кое е обезбедено финансиска поддршка му престане работниот однос по било кој основ, освен во случај на смрт или неспособност за работа, работодавачот е должен во рок од 30 дена на негово место да вработи друго евидентирано невработено лице активен барател на работа од истата целна група (во однос на финансиска поддршка), во спротивно е должен да го врати износот на средствата сразмерно со преостанатото време до истекот на рокот.

Работодавачот е должен целиот период на предвидената обврска да не го намали вкупниот број на вработените на неопределено време (кој го имал на денот на аплицирање, вклучително и бројот на лицата вработени преку оваа мерка), освен во случај на смрт, пензија или неспособност за работа. Во спротивно е должен во рок од 30 дена да вработи друго лице со цел надополнување на бројот. Во спротивно е должен да врати сразмерен износ од исплатените средства (износот на субвенција по лице поделен со вкупниот број на месеци).

2.2 Поддршка за вработување на лица со попреченост содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, претставува државна помош заради фактот што истата ги исполнува условите:

Таквата мерка опфаќа трансфер на државни средства заради фактот што средствата се доделени од Буџетот на АВРСМ – Потсметка на Посебниот фонд за инвалидни лица;

Селективноста на мерката се гледа во фактот што таквата помош е достапна само за претпријатијата кои ќе ги исполнат условите и критериумите на оваа програма т.е лица со попреченост кои самостојно вршат дејност како трговец поединец, работодавач или има својство на работодавач, трговски друштва за вработување на лица со попреченост – заштитни друштва, државна администрација, единиците на локалната самоуправа и Град Скопје, јавните претпријатија, агенции, фондови и други државни институции;

Мерката поволност за примателот се гледа во фактот што се фаворизират одредени претпријатија или производство на одредени добра, но само на тие претпријатија кои ги исполнуваат условите и критериумите наведени во програмата.

Таквата помош има или може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата затоа што се нарушува или може да се наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на ваков тип на претпријатија.

Во делот на условите и критериумите за реализација на оваа програма се предвидува:

- при вработување на лице со попреченост, корисникот на средствата е должен да создаде соодветни услови за работење и адаптација на работното место во зависност од работното место, видот и степенот на образованието и видот и степенот на попреченост на лицето со попреченост што се вработува
- корисникот на средства од Посебниот фонд не смее да го намали вкупниот број на вработени лица со попреченост за чие вработување се користени неповратни средства (во рок од 3 години од денот на вработувањето на лицето со попреченост за кое се искористени средства по основ на вработување, освен ако престанокот е по сила на закон или во случај на смрт, или 3 години од денот на доделувањето средства за набавка на опрема)
- корисникот на средства е должен на вработените лица со попреченост редовно да им исплаќа плата во согласност со закон, колективен договор и договорот за вработување
- лицата со попреченост треба да работат на соодветно работно место во согласност со наодот

Со оглед на тоа дека со Законот за вработување на инвалидни лица („Службен весник на РМ., бр. 44/00, 16/04, 62/05, 113/05, 29/07, 88/08, 161/08, 99/09 и 136/11) во член 7 е утврдено дека помошта која се доделува е најмногу во висина на придонесите на основица од две нето просечни плати исплатени во Република Македонија во претходниот месец, КЗК утврди дека Законот за вработување на инвалидни лица е во согласност со член 29, 30 и 31 од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош и оцени дека доделувањето на оваа државна помош е хоризонтална помош за вработување на инвалидизирани лица и истата е дозволена бидејќи не надминува 75% од оправданите трошоци.

Мерката Поддршка за вработување на лица со попреченост според КЗК е хоризонтална помош која се доделува за вработување на инвалидизирани лица согласно член 29 и член 31 од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош, при што доделувањето на истата е дозволено. Доделувањето на помошта за вработување на инвалидизирани лица во форма на субвенции на плата и за надоместување на дополнителните трошоци за вработување на инвалидизирани лица треба да се врши во согласност со глава IV од Уредбата за условите и постапката за доделување на хоризонтална помош.

3.1 Обука на работното место кај конкретен работодавач содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, претставува државна помош од мало значење, односно не претставува државна помош во смисла на член 9 став (1) од Законот за контрола на државната помош.

Таквата мерка опфаќа трансфер на државни средства заради фактот што средствата се доделени од буџетот на АВРСМ Потсметка активни програми и мерки за вработување.

Селективноста на мерката се гледа во фактот што таквата помош е достапна само за претпријатијата кои ќе ги исполнат условите и критериумите на оваа програма. Според КЗК селективноста исто така може да се види во наведените услови и критериуми при селекција на работодавачите, а кои се:

- во однос на бројот на лицата кои што ќе посетуваат обука, работодавачот може да аплицира за мерката за број не поголем од половина од бројот на вработени, пропорционално на бројот на вработени лица кај истиот, во моментот на апликација
- на денот на аплицирање да ги имаат подмирено сите обврски врз основа на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување

Таквата помош иако претставува економска предност за ваков вид претпријатија, сепак истата не може да ја наруши конкуренцијата бидејќи износот на помошта е мал (*de minimis*).

Во делот на условите и критериумите за реализација на оваа програма се предвидува на лицата што ќе посетуваат обука ќе добијат месечен надоместок во висина од 12.000 денари со вклучен данок на личен доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување. На работодавачот ќе му биде исплатен еднократен износ во износ од 25.000 денари по обучено лице по завршена обука.

Работодавачот е должен да ја спроведе програмата за обука, во согласност со претходно утврден план за неа како и да назначи ментор за лицата на обука.

Работодавачот има обврска да вработи најмалку 50% од лицата вклучени во обуката со полно работно време во траење од најмалку 3 месеци. Доколку работодавачот не заснова работен однос со најмалку 50% од вклучените лица во обуката или доколку на истите по засновање на работниот однос во период од 3 месеци им престане работниот однос, освен во случај на смрт или неспособност за работа, должен е да вработи друго невработено лице од лицата вклучени во обуката или друго евидентирано невработено лице, во спротивно е должен да ги врати средствата исплатени по обучено невработено лице за лицата кои не ги вработил, а кои се утврдени со договорот. Максималниот број на лица за вклучување во обука е 3 лица доколку се пријави работодавач со еден вработен. Максималниот број на лица за вклучување во обука кај еден работодавач изнесува 12 лица сразмерно на преходно наведениот број на вработени – број на лица кои можат да бидат вклучени во обука. За време на обуката и периодот за кој работодавачот има обврска да го задржи лицето на работа (6 месеци), работодавачот има

обврска да не го намали вкупниот бројот на работници на неопределено време кој го имал на денот на аплицирање. Во спротивно е должен да го врати целиот исплатен износ.

Мерката **3.2 Обуки за побарувани занимања на пазарот на трудот**, потоа мерката **3.3. Обуки за возачи за Ц, ЦЕ и Д категорија**, мерката **3.4 А Обука за основни вештини – странски јазици (пилот мерка)** и **3.4 Б Обука за основни вештини – компјутери (пилот мерка)**, мерката **3.5 Обуки за претприемништво, бизнис планирање и развој на бизнис вештини (пилот мерка)**, како и мерката **3.6 Напредни бизнис обуки – лиценцирани обуки со признаен меѓународен сертификат (пилот мерка)** содржани во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, **не претставуваат државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истите немаат односно не може да имаат влијание врз конкуренцијата и трговијата. Имено, со овие мерки се помагаат физичките лица (невработените лица и спроведувачите на обука) и со нив не може да дојде до нарушување на конкуренцијата бидејќи на обучуваните лица не им се гарантира нивно вработување т.е. работодавачите немаат обврска за нивно вработување после завршувањето на обуката.

Мерката **4. Обуки за напредни ИТ вештини** содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата. Имено, од ова мерки корист ќе имаат физички лица (невработените лица и спроведувачите на обука) и со нив не може да дојде до нарушување на конкуренцијата.

5. Практиканство содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата. Имено, од ова мерка корист ќе имаат физички лица (невработените лица) и со нив не може да дојде до нарушување на конкуренцијата, бидејќи на обучуваните лица не им се гарантира нивно вработување т.е. работодавачите немаат обврска за нивно вработување после завршувањето на практиканството. При завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план.

6.1 Јавни работи како и **6.2. Јавни работи за заштита и превенција од пожари и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување) – (пилот**

мерка) содржани во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година, **не претставуваат државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош, бидејќи истите претставуваат мерки од општ карактер и тие не ја нарушуваат, ниту може да ја нарушат конкуренцијата преку овозможување на економска предност на определено претпријатие која не би била можна без доделената државна помош или преку фаворизирање на производството на одредени стоки или давањето на одредени услуги. Имено, заради фактот што со ваквите мерки корист имаат само лицата а не и претпријатијата, ваквата доделена помош не претставува државна помош.

7.1 Општинско – корисна работа содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

8. Поддршка за креирање на нови работни места преку зелени инвестиции содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година претставува државна помош од мало значење, односно не претставува државна помош во смисла на член 9 став (1) од Законот за контрола на државната помош.

Таквата мерка опфаќа трансфер на средства од буџет на АВРСМ – Потсметка активни програми и мерки за вработување, кон УНДП.

Селективноста на мерката се гледа во фактот што таквата помош е достапна само за претпријатијата кои ќе ги исполнат условите и критериумите на оваа програма, како што се:

- работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време;
- вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализација на поддршката, не треба да биде понизок од просечниот број вработени лица на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос (поради отказ од работникот), остварување на право на пензија, смрт или неспособност за работа;
- бројот на нововработени лица не може да биде поголем од 50% од просечниот број на вработени лица на неопределено време во претходната календарска година;
- ги има подмирено сите обврски по основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- да нема финансиска загуба во претходната година

Таквата помош иако претставува економска предност за ваков вид претпријатија, истата не може да ја наруши конкуренцијата бидејќи износот на помошта е мал (de minimis).

Работодавачот е должен да реализира одреден број на нови вработувања со полно работно време во зависност од износот на одобриениот грант односно:

- минимум 1 вработување за минималниот износ на грант од 250.000 денари;
- минимум 2 вработувања за износ на грант од 500.000 денари;
- минимум 3 вработувања за износ на грант од 750.000 денари.

Работодавачот е должен да ги реализира планираните набавки во рок од три до пет месеци по потпишувањето на договорот за доделување на грант.

Работодавачот кој вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го вработи лицето со полно работно време и да го задржи во работен однос најмалку 12 месеци сметано од денот на засновање на работниот однос. Доколку на лицето за кое е обезбедено финансиска поддршка му престане работниот однос по било кој основ, освен во случај на смрт или неспособност за работа, работодавачот е должен во рок од 30 дена на негово место да вработи друго евидентирано невработено лице. Во спротивно е должен да го врати износот на средствата обезбедени во вид на финансиска поддршка во паричен износ сразмерно со преостанатото времетраење на вработувањето до истекот на утврдениот период.

Работодавачот е должен во текот на целиот период на предвидената обврска да не го намали вкупниот број на вработените на неопределено време (кој го имал на денот на аплицирање вклучително и бројот на лица вработени со финансиска поддршка) освен во случај на смрт, пензија или неспособност за работа. Во спротивно е должен во рок од 30 дена да вработи друго невработено лице - со цел надополнување на бројот. Во спротивно е должен да го врати износот на средствата обезбедени во вид на финансиска поддршка во паричен износ сразмерно со преостанатото времетраење на вработувањето до истекот на утврдениот период.

9. Исплата на младински додаток содржана во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година не претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што истата нема односно не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата. Имено од ова мерка корист ќе имаат физички лица.

II. Услуги за вработување (помош при барање работа, мотивациски обуки, обуки „подготовка за вработување и за работа,, професионална ориентација и кариерно советување, активација на невработени Роми и други лица во ризик од социјално исклучување, посредување при вработување, услуги за работодавачи, анкета за

потреба од вештини на пазарот на трудот), кои ги обезбедува Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија со своите центри за вработување кон невработените лица и работодавачите според КЗК **не претставува државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош бидејќи истата претставува мерка од општ карактер и не ја нарушува, ниту може да ја наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на определено претпријатие која не би била можна без доделената државна помош или преку фаворизирање на производството на одредени стоки или давањето на одредени услуги. Ваквите услуги за вработување според КЗК се во насока на поедноставување на административните процедури и олеснувања на севкупното спроведување на програмите содржани во Оперативниот план, додека дел од финансиските средства предвидени за имплементирање на услугите за вработување се во насока на промоција на услугите и програмите заради подобро информирање на работодавачите и невработените лица. Имено, од ваквите услуги и активности обезбедени од страна на Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија според КЗК корист ќе имаат физички лица и со тоа не може да дојде до нарушување на конкуренцијата.

Гаранција за млади (ГМ), Активација на корисници на гарантирана минимална помош (ГМП) како и Професионална рехабилитација и вклучување на пазар на труд на лица со попреченост содржани во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година не претставуваат државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош заради фактот што за реализација на ваквите активности во рамките на ГМ не се планирани финансиски средства, односно со одредените планирани финансиски средства поволност ќе имаат невработените лица, а со тоа истата не може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

Во Известувањето за планирано доделување на државна помош доставено од страна на Министерството за економија и труд е наведено дека вкупниот износ на средствата кои ќе се доделуваат преку шемата за реализација на овој Оперативен план е 2.459.564.360 денари или 39.992.916 евра.

Во известувањето исто така е наведено дека како нови мерка во овој Оперативен план е Обуки за основни вештини – компјутери (пилот мерка), Обуки за претприемништво, бизнис планирање и развој на бизнис вештини (пилот мерка), Напреден бизнис обуки – лиценцирани обуки со признаен меѓународен сертификат (пилот мерка) и Јавни работи за заштита и превенција од пожари и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување) – (пилот мерка).

Заради горенаведеното, Комисијата за заштита на конкуренцијата одлучи како во диспозитивот на оваа решение.

Согласно член 26 став (3) од Законот за контрола на државната помош, тужбата не го одлага извршувањето на решението, освен во случај кога Комисијата за заштита на

конкуренцијата ќе наложи враќање на незаконската или злоупотребената државна помош чие доделување не е дозволено.

Правна поука: Против ова решение може да се поднесе тужба за поведување на управен спор во рок од 30 дена од денот на приемот на решението. Тужбата за поведување управен спор не го одлага извршувањето на решението.

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА КОНКУРЕНЦИЈАТА

ПРЕТСЕДАТЕЛ

М-р Малинка Силјановска Николиќ